

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 11 mars 1943 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om fortsatt skattefrihet för gåvor till vissa försvarsändamål, m. m.

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet hava hänvisats följande motioner om fortsatt skattefrihet för gåvor till vissa försvarsändamål, m. m., nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 23 i första kammaren av herr *Holmström* m. fl. och nr 33 i andra kammaren av herr *Wiberg* m. fl., vari hemställts »att riksdagen måtte besluta, att i kungl. förordningarna den 30 maj 1941 och den 19 juli 1942 stadgad skattefrihet för gåvor till staten eller försvarsförening för luftvärdet, till staten eller luftskydds-förening för luftskyddet eller till hemvärnsförening för hemvärdet eller dess underavdelningar eller till sjövärnsskåren eller densamma underställda sjövärnsflottiljer måtte tillsvidare utsträckas att gälla sådana gåvor jämväl under beskattningsår, för vilket taxering kommer att äga rum efter 1943 och 1944 års utgång»;

2) motionen nr 117 i andra kammaren av herr *Lindberg* i Stockholm, vari hemställts, »att riksdagen ville besluta en förlängning på minst två år av förordningen rörande skattefrihet för gåvor till hemvärdet och dess underavdelningar»;

3) de likalydande motionerna nr 24 i första kammaren av herr *Holmström* m. fl. och nr 32 i andra kammaren av herr *Wiberg* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att skattskyldig vid den taxering, vilken äger rum efter 1943 och 1944 års utgång, enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall jämte andra allmänna avdrag enligt 4 § nämnda förordning från sammanlagda beloppet av sina inkomster från olika förvärvskällor äga åtnjuta avdrag med belopp, motsvarande vad han under beskattningsåret utgivit såsom gåva till Sveriges landstormsföreningars centralförbund, frivilliga motorcykelkåren samt riksförbundet Sveriges lottakårer»; samt

4) de likalydande motionerna nr 165 i första kammaren av herr *von Heland* m. fl. och nr 182 i andra kammaren av herr *Severin* i Stockholm, vari hemställts, »att riksdagen måtte för sin del besluta antaga en författning av innehåll, att skattskyldig, som under beskattningsår, för vilket taxering verkställes åren 1944 och 1945, till Stiftelsen Flygvapnets Hjälpfond lämnat gåva avsedd för dess verksamhet, äger att vid taxering enligt för-

ordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, jämte avdrag som avses i 4 § i nämnda förordning, från sammanlagda beloppet av sina inkomster från olika förvärvskällor åtnjuta avdrag med belopp motsvarande vad han under beskattningsåret utgivit såsom sådan gåva», varjämte hemställt, att vederbörande utskott ville utarbeta förslag till erforderlig författningstext.

Beträffande motiveringen för de i motionerna framlagda förslagen får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Frågan om avdragsrätt för gåvor av nu ifrågavarande slag uppkom första gången vid 1938 års riksdag. På hemställan av samma års bevillningsutskott i dess av riksdagen godkända betänkande (nr 20) beslöt riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 94 och II: 188, att skattskyldig, som under något beskattningsår, för vilket taxering verkställdes åren 1939—1941, till staten eller försvarsförening lämnat gåva för luftvärnet, skulle äga rätt att vid taxering enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt från sammanlagda beloppet av sina inkomster från olika förvärvskällor åtnjuta avdrag med belopp, motsvarande vad han under beskattningsåret utgivit såsom sådan gåva. Förordning härom utfärdades den 3 juni 1938 (nr 225). Till stöd för sin hemställan anförde 1938 års bevillningsutskott bland annat, att den föreslagna lättningen i den statliga beskattningen med sannolikhet skulle uppmuntra företag och enskilda medborgare att lämna bidrag till anskaffande av luftvärnsmateriel. Vidare framhöll utskottet, att genom en reform av ifrågavarande beskaffenhet kunde förväntas, att staten komme att tillföras värdefullt materiel för luftvärnet eller gåvomedel för inköp av dylik materiel med mera utan att staten likväl komme att åsamkas någon mera betydande minskning i skatteunderlaget. Utskottet påpekade emellertid, att en bestämmelse av denna beskaffenhet innebure en uppenbar avvikelse från de principer, som låge till grund för gällande skattelagstiftning. I följd därav och då insamling av medel på frivillighetens väg till anordnande av lokala luftvärn av allt att döma komme att äga rum under begränsad tid, ansåge utskottet, att bestämmelser om skattelättnad i nämnda hänseende borde givas giltighet endast under viss tid.

Vid 1939 års lagtima riksdag beslöts i anledning av de likalydande motionerna I: 211 och II: 314 samt på hemställan av samma års bevillningsutskott i dess av riksdagen godkända betänkande (nr 20) enahanda skattefrihet för skattskyldig, som under något beskattningsår, för vilket taxering verkställdes åren 1940 och 1941, lämnat gåva för luftskyddet till staten eller luftskydds-förening. Förordning härom utfärdades den 19 maj 1939 (nr 189). I likhet med vad 1938 års bevillningsutskott anfört beträffande skattefriheten för gåvor till luftvärnet framhöll 1939 års bevillningsutskott, att en bestämmelse av ifrågavarande natur innebure en uppenbar avvikelse från de principer, som låge till grund för gällande skattelagstiftning. Med hänsyn därtill ansåge sig utskottet allenast kunna förorda, att bestämmelsen om skattefrihet i detta fall gäves giltighet under en kortare tid.

Vid 1941 års riksdag väcktes följande motioner, nämligen *dels* motionen I: 95, vari yrkades fortsatt skattefrihet för gåvor till luftvärnet och luftskyddet under beskattningsår, för vilket taxering komme att äga rum efter 1941 års utgång, *dels ock* de likalydande motionerna I: 54 och II: 45 samt motionen II: 136, vari yrkades avdragsrätt vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt jämväl för gåvor till hemvärnet. I anledning av dessa motioner beslöt riksdagen på hemställan av 1941 års bevillningsutskott i dess av riksdagen godkända betänkande (nr 17), att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åren 1942 och 1943 avdrag skulle vara medgivet för gåva till staten eller försvarsförening för luftvärnet, gåva till staten eller luftskyddsförening för luftskyddet eller gåva till staten eller hemvärnsförening för hemvärnet eller dess underavdelningar. Förordning härom utfärdades den 30 maj 1941 (nr 307). Då emellertid, på sätt 1938 och 1939 års bevillningsutskott anfört, bestämmelser av förevarande natur innebure en uppenbar avvikelse från de principer, som låge till grund för gällande skattelagstiftning, ansåge 1941 års bevillningsutskott, att skattelättnaden icke borde vara av bestående natur utan att densamma borde hava karaktär av en tillfällig åtgärd. Utskottet framhöll vidare, att enligt utskottets mening berörda bestämmelser icke borde givas förlängd giltighet efter utgången av den då föreslagna tiden.

Vid 1942 års riksdag beslöts i anledning av de likalydande motionerna I: 39 och II: 67 samt på hemställan av samma års bevillningsutskott i dess av riksdagen godkända betänkande (nr 25), att skattskyldig, som under beskattningsår, för vilket taxering verkställdes år 1943, lämnat gåva till sjövärnskåren eller densamma underställda sjövärnsflottiljer, skulle äga rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för sådan gåva. Förordning härom utfärdades den 19 juni 1942 (nr 377). I likhet med 1941 års bevillningsutskott framhöll 1942 års bevillningsutskott, att enligt utskottets mening berörda bestämmelser icke borde givas förlängd giltighet efter utgången av den föreslagna tiden.

Vad angår de nu föreliggande motionerna må av motiveringen för de däri framställda yrkandena anföras följande.

I de likalydande motionerna I: 23 och II: 33 samt motionen II: 117 har till stöd för de däri väckta förslagen, att avdragsrätten för gåvor till luftvärnet, luftskyddet, hemvärnet och sjövärnskåren måtte utsträckas att gälla jämväl sådana gåvor under beskattningsår, för vilket taxering kommer att äga rum efter 1943 och 1944 års utgång, åberopats, att de skäl, som anförts vid införande av sådan avdragsrätt, fortfarande ägde full giltighet.

I de likalydande motionerna I: 24 och II: 32 har hemställts, att skattskyldig, som lämnat gåva till Sveriges landstormsföreningars centralförbund, frivilliga motorcykelkåren och riksförbundet Sveriges lottakårer, skulle äga rätt till avdrag därför vid de taxeringar till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, vilka komme att äga rum efter 1943 och 1944 års utgång. Till stöd för detta yrkande har framhållits bland annat, att nämnda sammanslutningar på

grund av arbetets ständigt ökade omfattning och betydelse småningom erhållit faktisk karaktär av betydelsefulla institutioner inom försvaret. Sedan vissa av landstormsrörelsens arbetsuppgifter övertagits av hemvärdet, komme Sveriges landstormsföreningars centralförbund att främst bedriva frivillig vidareutbildning av värnpliktigt befäl inom samtliga truppslag. Frivilliga motorcykelkåren hade till huvudsaklig uppgift att giva ynglingar under värnpliktsåldern en grundläggande utbildning till motorcykelordonnanser. Lottakårens arbete syftade dels till medlemmarnas utbildning för uppgifter inom försvaret, som eljest måst handhavas av värnpliktig manlig personal, och dels till ett verksamt stödjande av den frivilliga landstormsrörelsen, hemvärdet och sjövärnskåren. De arbetsuppgifter, dessa sammanslutningar påtagit sig, vore att anse såsom statsändamål och sammanslutningarnas arbete förtjänade därför i hög grad statsmakternas stöd.

I de likalydande motionerna I: 165 och II: 182 har anförts bland annat, att sedan till chefen för flygvapnet överlämnats behållningen av en insamling för sådana behövande, vilkas hjälpbehov föranletts av olyckor i direkt samband med flygtjänst inom det svenska flygvapnet, hade av chefen för flygvapnet bildats en stiftelse, benämnd stiftelsen flygvapnets hjälpfond. Denna stiftelse hade till ändamål att med insamlade medel och övriga gåvor, som kunde tillfalla stiftelsen, utöva hjälpverksamhet enligt de riktlinjer, som varit gällande för nyssnämnda insamling. Stiftelsens stadgar hade fastställts av chefen för flygvapnet och dess styrelse utgjordes enligt stadgarna av, förutom chefen för flygvapnet, ordförande, fyra ledamöter och tre suppleanter, vilka skulle utses av Kungl. Maj:t. Stiftelsen hade efter sin tillkomst fått emottaga vissa gåvor från enskilda, men i allmänhet hade gjorda utfästelser icke kunnat emottagas, enär donatorerna förenat sina utfästelser med villkor att få åtnjuta skattefrihet för gåvorna. Stiftelsen skulle kunna tillföras betydande belopp från företag och enskilda, därest för till densamma överlämnade belopp finge göras avdrag vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Till stöd för de i motionerna framställda yrkandena har vidare framhållits, att de värnpliktiga och deras anhöriga åtnjote ett ytterst otillräckligt ekonomiskt skydd för den händelse den värnpliktige skulle ådraga sig svårare skador eller avlida på grund av olycksfall under tjänsten.

Enligt av utskottet inhämtade uppgifter ha till luftvärdet och luftskyddet under nedannämnda år influtit gåvor med följande ungefärliga belopp (i kronor):

Ändamål	1938	1939	1940	1941	1942	Summa
Luftvärdet (avseende luftvärns- pjäser och eldledningsinstrument)	840,000	5,967,000	22,045,000	482,000	90,000	29,424,000
Luftskyddet	—	407,350	294,200	168,200	135,300	1,005,050

De beträffande luftvärnet angivna beloppen ha enligt uppgift i huvudsak influtit genom privata insamlingar och allenast till en mindre del genom anslag från kommuner. I fråga om storleken av de kommunala anslagen har någon uppgift ej kunnat erhållas. Uppgifterna angående gåvorna till luftskyddet avse uteslutande gåvor från enskilda givare.

Vad angår till hemvärnet influtna gåvomedel har av hemvärnschefen upplysts, att de till hemvärnsstaben inkomna revisionsberättelserna från vederbörande förvaltningsnämnder utvisade, att under budgetåret 1940/41 influtit 555,221 kronor och under budgetåret 1941/42 673,774 kronor. Därjämte hade till hemvärnsfonden för hemvärnets blivande stridsskola på Vällinge gård influtit 347,601 kronor. I de nu nämnda beloppen inginge även anslag till hemvärnet från kommunerna. Då emellertid kommunernas anslagsmedel i regel icke överlämnats till förvaltningsnämnderna utan oftast direkt förbrukats i form av övnings- och utbildningskostnader, till lokalhyror m. m., kunde huvuddelen av ovan angivna belopp anses åstadkommen genom privat insamlingsverksamhet. Förutom ovanstående kontanta gåvor hade till förvaltningsnämnderna överlämnats avsevärda gåvor in natura i form av beklädnads- och utrustningspersedlar. Någon redovisning av dylika gåvor hade icke kommit hemvärnsstaben tillhanda.

Sjövärnskåren började sin verksamhet först den 1 november 1941. Under år 1942 ha enligt inhämtade uppgifter till sjövärnskåren influtit donationer och gåvor å sammanlagt omkring 120,000 kronor, varjämte till kåren erlagts årsavgifter av passiva medlemmar med cirka 40,000 kronor.

I en till utskottet inkommen skrivelse har *Sveriges landstormsföreningars centralförbund* under instämmande till alla delar i de synpunkter, som anförts i de likalydande motionerna I: 24 och II: 32, framhållit bland annat, att förbundet för sin verksamhet vore i hög grad beroende av frivilliga medel samt att den i motionerna föreslagna skattefriheten för gåvor till förbundets luftvärnsutbildning kunde komma att bli av stor betydelse för underlättande av anskaffningen av dylika medel. Även från *sjövärnskåren* har till utskottet inkommit viss utredning angående dess verksamhet.

Utskottet.

Vad först angår de i de likalydande motionerna I: 23 och II: 33 samt motionen II: 117 framställda yrkandena om förlängd giltighetstid för bestämmelserna angående rätt till avdrag för gåvor till luftvärnet, luftskyddet, hemvärnet och sjövärnskåren får utskottet anföra följande.

Såsom framgår av ovan lämnad redogörelse omfattade den ifrågavarande avdragsrätten ursprungligen endast gåvor till luftvärnet. Avdragsrätten har sedan tid efter annan utsträckts och avser numera gåvor till alla de ovan nämnda ändamålen.

Redan då avdragsrätten för gåvor av förevarande slag första gången infördes, uttalades inom riksdagen tveksamhet rörande lämpligheten av en sådan anordning. Sålunda framhöll 1938 års bevillningsutskott i anledning av det då väckta förslaget om avdragsrätt för gåvor till luftvärnet, att en bestämmelse av ifrågavarande beskaffenhet innebure en uppenbar avvikelse

från de principer, som låge till grund för gällande skattelagstiftning. Detta underströks även av 1939, 1941 och 1942 års bevillningsutskott i samband med de då föreslagna utvidgningarna av avdragsrätten. Att avdragsrätten emellertid — trots dessa principiella betänkligheter — ansetts kunna medgivas har berott därpå att det befunnits angeläget att i möjligaste mån påskynda anskaffningen av materiel för försvarsändamål till sådana orter, som genom statsmakternas försorg icke kunde påräkna tillräckligt skydd av förevarande slag men som likväl finge anses vara i behov av dylikt skydd. Avsikten har sålunda varit att genom en lättnad i den statliga beskattningen uppmuntra till att anskaffning av ifrågavarande materiel snarast möjligt komme till stånd. Därvid har emellertid uttryckligen framhållits, att den medgivna skattelättnaden icke borde vara av bestående natur utan hava karaktären av en tillfällig åtgärd. Då 1941 års bevillningsutskott föreslog utsträckning av giltighetstiden för bestämmelserna angående avdragsrätt för gåvor till luftvärnet och luftskyddet att gälla vid taxering åren 1942 och 1943 samt samma utskott därjämte förordade införande av föreskrifter om avdragsrätt för gåvor till hemvärnet vid taxering sistnämnda båda år, uttalade utskottet såsom sin mening, att ifrågavarande bestämmelser icke borde givas förlängd giltighet efter utgången av den då föreslagna tiden. På samma sätt yttrade sig även 1942 års bevillningsutskott i samband med den föreslagna avdragsrätten vid 1943 års taxering för gåvor till sjövärns kåren. Dessa uttalanden ha godkänts av riksdagen.

Vid övervägande av de i nu föreliggande motioner väckta förslagen om förlängd giltighetstid för ovannämnda bestämmelser har utskottet för sin del funnit tillräckliga skäl icke föreligga att frångå den uppfattning, som sålunda kommit till uttryck vid 1941 och 1942 års riksdagar. De av utskottet inhämtade i det föregående återgivna uppgifterna rörande beloppen å in-flutna gåvomedel till luftvärnet och luftskyddet, för vilka ändamål avdragsrätt varit medgiven den längsta tiden, utvisa, att dessa gåvomedel under de senare åren avsevärt minskats. Särskilt påtagligt är detta beträffande luftvärnet, för vilket under år 1942 influtit gåvor med belopp av allenast 90,000 kronor, medan däremot under år 1940 lämnats sådana gåvor till ett belopp av 22,045,000 kronor. Vad angår gåvor till hemvärnet och sjövärns kåren har under den korta tid, avdragsrätten för gåvor till dessa ändamål varit medgiven, någon minskning i gåvomedlens storlek visserligen icke inträtt. Trots detta har emellertid utskottet den uppfattningen, att det väsentliga syftet med skattefriheten för gåvor till försvarsändamål nu kan anses ernått. Med hänsyn härtill och på grund av den benägenhet att utsträcka ifrågavarande skatteförmåner till nya områden, som framträtt bland annat genom de i det följande behandlade motionerna, anser utskottet någon förlängning av giltighetstiden för den ifrågavarande avdragsrätten icke böra ifrågakomma. Det må i detta sammanhang jämväl beaktas, att enligt gällande skattelagstiftning avdrag vid taxering eljest ej är medgivet för gåvor, även om desamma utgått till i hög grad behjärtansvärda ändamål. I fråga om sjövärns kåren har inom utskottet uppmärksamats, att skattefrihet åtnjutits för gåvor till den-

samma endast för ett år eller för beskattningsåret 1942 samt att förordningen härom utkommit av trycket så sent som den 20 juni 1942. Det har även kommit till utskottets kännedom, att den för sjövärnsskåren avsedda organisationen ännu ej hunnit bliva helt genomförd. Med hänsyn härtill har inom utskottet ifrågasatts, huruvida icke ett bifall till förevarande motioner, i vad de rörde gåvor till sjövärnsskåren eller densamma underställda sjövärnsflottiljer, vore motiverat. Att medgiva avdragsrätt för gåvor enbart till sjövärnsskåren och sjövärnsflottiljerna har emellertid utskottet ej ansett sig kunna förorda. Såsom framgår av vad ovan anförts har utskottet ej heller funnit sig böra biträda förslaget om ett bibehållande av avdragsrätten för samtliga de ändamål, varom här är fråga. Därvid förutsätter dock utskottet, att, i den mån stöd från statens sida åt sjövärnsskåren liksom för övriga i nu ifrågasvarande motioner avsedda ändamål befinnes vara påkallat, sådant stöd lämnas i annan form än genom den nu ifrågasatta skattebefrielsen för gåvor till samma ändamål. Utskottet finner sig således icke kunna tillstyrka bifall till förevarande motioner.

Under hänvisning till vad sålunda anförts anser sig utskottet ej heller kunna tillstyrka bifall till de i de likalydande motionerna I: 24 och II: 32 framställda yrkandena om rätt till avdrag för gåvor till Sveriges landstormsföreningars centralförbund, frivilliga motorcykelkåren och riksförbundet Sveriges lottakårer ävensom yrkandena i de likalydande motionerna I: 165 och II: 182 om rätt till avdrag för gåvor till stiftelsen flygvapnets hjälpfond. Vad särskilt angår frågan om avdragsrätt för gåvor till stiftelsen flygvapnets hjälpfond finner utskottet för sin del uppenbart, att ekonomiskt stöd åt värnpliktiga och deras anhöriga i händelse av olycksfall under flygtjänstgöring bör, i den mån så anses påkallat, såsom ovan anförts, anordnas på annat sätt än genom den nu föreslagna metoden att uppmuntra till gåvor för nämnda ändamål.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: 23 och II: 33, i vad desamma avse fortsatt skattefrihet för gåvor till luftvärnet, luftskyddet och sjövärnsskåren eller densamma underställda sjövärnsflottiljer, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

2) att de likalydande motionerna I: 23 och II: 33, i vad desamma avse fortsatt skattefrihet för gåvor till hemvärnet eller dess underavdelningar, samt motionen II: 117 i samma ämne icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

3) att de likalydande motionerna I: 24 och II: 32 om skattefrihet för gåvor till Sveriges landstormsföreningars centralförbund, frivilliga motorcykelkåren och riksförbundet Sveriges lottakårer icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

4) att de likalydande motionerna I: 165 och II: 182 om

rätt för skattskyldig att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för gåvor till stiftelsen flygvapnets hjälpfond icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 mars 1943.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Elon Andersson, Wahlmark, Sjödaht, Egnell, Ekman, friherre Lagerfelt, Velander, Eklund* och *Sandström*; samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Hagberg* i Malmö, *Björklund, Olsson* i Gävle, *Orgård, Sandberg, Kilbom, Jonsson* i Skedsbygd, *Olson* i Göteborg och *Bladh*.
